

Trädinventering

Sköntorpsvägen, Årsta Stockholms stad, 2022

Ändringsförteckning

Ver:	Datum:	Ändringsbeskrivning	Granskad	Godkänt av
1	20220615	Granskning	Bergkrantz Arkitektur	
2	20220711	Slutversion		

Uppdrag: Trädinventering, Sköntorpsvägen, Årsta,
Stockholms stad 2022
Uppdragsnummer: 30042226
Kund: Bergkrantz Arkitektur AB
Datum: 2022-07-11
Upprättad av: Camilla Åhrlund
Bergkrantz Arkitektur AB

Innehållsförteckning

1.	Inledning	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Syfte	5
2.	Metod.....	7
2.1	Metodbeskrivning	7
2.2	Metodik bedömning	8
2.3	Tidpunkt och ansvarig personal	8
2.4	GIS och fältdatafångst.....	8
2.5	Osäkerheter	8
3.	Resultat	9
3.1	Inventeringsområdet.....	9
3.2	Förstudie.....	10
3.3	Fältinventering	11
4.	Diskussion	14
4.1	Konsekvenser av planförslagen	14
4.1.1	Området i väster	14
4.1.2	Område i öster	15
4.2	Anpassning enligt skadelindringshierarkin	17
4.3	För båda områdena	18
4.4	Område i väster	18
4.5	Område i öster.....	18
5.	Referenser.....	19

Sammanfattning

Syftet med utredningen och rapporten är att inventera träd inom två planområden utmed Sköntorpsvägen i Årsta, Stockholms stad. I syftet ingår även att konsekvensbedöma planförslaget och ge förslag till anpassning enligt balanseringstrappan/skadelindringshierarkin.

Anledningen är att rapporten ska ligga som underlag till prövning av detaljplan för två områden utmed Sköntorpsvägen.

Totalt 25 träd med en stamdiameter över 20 centimeter i brösthöjd har avgränsats inom inventeringsområdena. Av dessa 25 träd har 19 bedömts som ersättningsträd och 6 som värdefulla träd. Inga särskilt skyddsvärda träd noterades inom inventeringsområdena.

Det finns risk för att värdefullt träd och ersättningsträd av tall tas i anspråk av föreslagen exploatering. I det område som ligger i öster finns en tall som bedömts som äldre än 150 år då bland annat den rödlistade vedsvampen tallticka noterades på trädet. Tallticken är rödlistad som nära hotad.

Konsekvensen av utyggnadsförslaget i väster bedöms som liten-måttlig med måttliga värden och liten effekt. De måttliga värdena utgörs bland annat av tall i områdets östra del, mot Internationella engelska skolan. Dessa tallar föreslås omfattas av skydd i detaljplan genom planbestämmelse. I övrigt utgörs träden av ersättningsträd i det västra området. I det östra området bedöms konsekvenserna som måttliga med risk för att tall som bedömts som värdefullt (cirka 150 år och med tallticka) behöver tas bort för exploatering. Det östra området ligger inom ett lokalt viktigt spridningssamband. I det östra området föreslås nyplantering av tall.

.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Bergkrantz Arkitektur AB planerar på uppdrag av Fortis fastigheter AB två flerfamiljsfastigheter på Sköntorpsvägen i Årsta, Stockholms stad. Detaljplanen omfattar två byggnader med totalt cirka 65 bostäder. För att ta fram en detaljplan har ett behov uppkommit om utredning av naturvärden i områdena, se Figur 2 och Figur 3.

Båda områdena utgörs av naturmark och det finns en aktuell naturmiljöutredning. Utredningen behöver kompletteras med en inventering av naturvårdsträd, förslag till anpassning enligt balanseringshierarkin samt en konsekvensbedömning. Naturmarken utgörs av halvöppen hällmarkskog i det västra området och det östra området av blandskog.

Figur 1. Illustration över de två flerfamiljshusen, markerade med blått, som planeras utmed Sköntorpsvägen. Illustration Bergkrantz Arkitekter AB.

1.2 Syfte

Syftet med naturinventeringen och utredningen är att:

- Komplettera befintlig naturmiljöutredning med en inventering av naturvårdsträd
- Konsekvensbedöma planförslaget
- Ge förslag till anpassning enligt balanseringstrappan/skadelindringshierarkin.

Figur 2. Utredningsområdet ligger vid Sköntorpsvägen i stadsdelsområdet Enskede-Årsta-Vantör i Stockholms stad.

2. Metod

2.1 Metodbeskrivning

Inom utredningsområdet har alla träd med en stamdiameter kartlagts. Träden har klassificerats i tre olika klasser:

Särskilt skyddsvärda träd

Särskilt skyddsvärda träd definieras som (Naturvårdsverket, 2004):

- Jätteträd: träd som är grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under bröst höjd
- Mycket gamla träd: gran, tall, ek och bok äldre än 200 år och övriga trädslag äldre än 140 år
- Grova hålträd: träd grövre än 40 centimeter i bröst höjd med utvecklad hålighet i huvudstam.

Värdefulla träd

Med skyddsvärda träd avses i denna inventering:

- Grova träd

Tabell 1. Grova träd enligt Skogsstyrelsens definition, här ett urval av trädslag av de som finns inom utredningsområdet.

Träd	Måtten avser minimidiametern i bröst höjd uttryckt i centimeter
Ek	80
Tall	70
Alm	60
Ask	60
Lönn	50
Al	50

(Skogsstyrelsen, 2014)

- Hålträd med stamdiamter under 40 centimeter i bröst höjd med utvecklad hålighet i huvudstam
- Gamla träd: ek och tall 150-200 år, gran 120-200 år, övriga ädellövträd och triviallövträd 100-140 år (Naturvårdsverket, 2007).

Ersättningsträd

Träd med en stamdiameter över 20 centimeter i bröst höjd har benämnts som ersättningsträd då ett sådant träd på sikt skulle kunna ersätta befintliga, äldre träd.

2.2 Metodik bedömning

Värdet av träd och spridnings samband kategoriseras enligt:

- Högt värde
- Måttligt värde
- Lågt värde.

Effekten av påverkan på träd av föreslagen exploatering uttrycks enligt följande:

- Stor effekt
- Måttlig effekt
- Liten effekt.

I arbetet med konsekvensbedömning vägs värdet samman med effekten av den påverkan som sker. Områdets antagna värde, alternativt känslighet och de sammantagna effekterna vägs ihop för att på så sätt utläsa bedömd konsekvens, exempelvis måttligt värde och liten effekt ger liten-måttlig konsekvens.

2.3 Tidpunkt och ansvarig personal

För förstudien, fältstudien och bedömningarna ansvarar Camilla Ährlund. Fältinventeringen utfördes 27 maj 2022. Ansvarig för granskning av rapporten är Bergkrantz Arkitektur.

2.4 GIS och fältdatafångst

Information samlades in i fält med hjälp av en Ipad. Noggrannheten för positionering med denna utrustning är cirka 5 meter. En mer detaljerad inmätning av träd gjordes i april 2022 då med en Trimble s7 (Kartverkstan, 2022). Den detaljerade inmätning användes som underlag för denna trädinventering så noggrannheten är på centimeter i stället för meter. Trädobjekten identifierades i fält och registrerades i ArcGIS Online (AGOL). Information om ålder, stamdiamter, naturvårdsart och stamdiameter (i brösthöjd) noterades.

I samband med fältinventeringen togs även fotografier för respektive träd. En geodatabas med upprättades. Till geodatabasen finns även tillhörande metadatablad med bland annat beskrivningar av attributdata. Koordinatsystemet som använts är SWEREF 99 18 00.

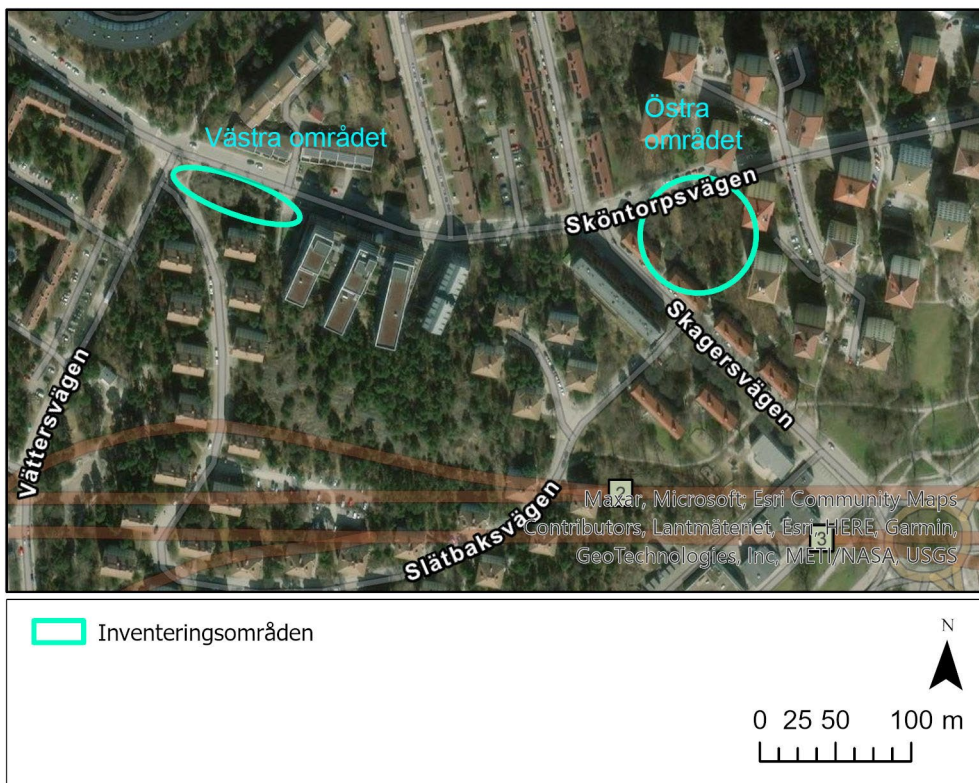
2.5 Osäkerheter

En viss osäkerhetsfaktor i denna inventering är att en del punkter ligger nära varandra och träd kan därför ha blivit sammanblandade.

3. Resultat

3.1 Inventeringsområdet

De två utredningsområdena ligger utmed Sköntorpsvägen i Årsta i Stockholms stad. Bebyggelsen i anslutning till områdena är i huvudsak från 1950-talet, men med inslag av senare bebyggelse. Området är tidstypiskt i och med att hus är insprängda i natur med sparade trädklädda backar mellan husen. De trädklädda naturbackarna består till största del av tall och ek i trädskiktet.

Figur 3. De två områdena som vilka har inventerats på ersättnings-, värdefulla och skärskilt skyddsvärda träd.

3.2 Förstudie

Båda områdena ligger inom stadens habitatnätverk för barrskogslevande arter. Barrskogsarterna representeras av tofsmes (Mörtberg, Zetterberg, & Gontier, 2007). Tofsmesen får representera vissa naturtyper eller kvaliteter som för med sig en hög biologisk mångfald. Tofsmesen representerar barrskogen då den sällan ses utanför den. Främst lever den i tallskog, där den häckar i hål på stubbar och murkna, äldre träd, samt födosöker i den kringliggande skogen. Den har generellt en ovilja att flyga över öppna eller bebyggda områden.

I syfte att beskriva Årstaskogen och dess angränsande naturområdens ekologiska värden som kärnområde och livsmiljö, men också för spridning av arter, samt områdenas funktion som del av stadens gröna infrastruktur togs en rapport fram 2020. Uppdraget omfattade inventering enligt svenska standard (Svensk standard, 2014) och spridningsanalys över ett större område kring Årstaskogens och Årsta holmars naturreservat. Resultatet från inventeringen visar på att det västra planområdet bedömts ha ett högt naturvärde (naturvärdesklass 2) och det östra ett påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3).

Resultatet från genomförd spridningsanalys visar på att det västra området ligger inom ett viktigt spridningsstråk för barrskogslevande arter (även i denna utredning representerades barrskogsarterna av tofsmes) och att det östra området ligger inom ett viktigt spridningsstråk för barrskogs- samt även ädellövskogsarter. Naturmiljöutredningen syftade även till att belysa möjliga framtida förhållandena, framförallt med avseende de ekologiska sambanden, genom att beakta pågående och framtida exploateringsplaner i söderort (Ekologigruppen, 2020). Av de två inventeringsområden som ingår i denna rapport var det enbart inventeringsområdet i väster, se Figur 3, som finns representerad i studien och det är som ett tillkommande planområde.

I området söder om Årsta i södra Stockholm är större kärnområdena få, men bland bebyggelsen är det relativt vanligt med mindre och halvstora barrskogsmiljöer med höga naturvärden som ofta utgör viktiga inslag (så kallade stepping stones) för den lokala spridningen. De kan sammankoppla landskapet lika bra som spridningskorridorer.

Figur 4. I anslutning till inventeringsområdet i öster i anslutning till flerfamiljshusen på Skagersvägen finns värdefulla tallar varav en del med håligheter.

3.3 Fältinventering

Totalt 25 träd med en stamdiameter över 20 centimeter i bröst höjd har avgränsats inom inventeringsområdena. Av dessa 25 träd har 19 bedömts som ersättningsträd och 6 som värdefulla träd. Inga särskilt skyddsvärda träd noterades inom inventeringsområdena, se nedanstående tabell och Figur 5 och Figur 6. Tallticken finns på en av tallarna (objektid Y) i det östra området, se Figur 3 och det trädet bedöms som cirka 150 år vid en okulär besiktning.

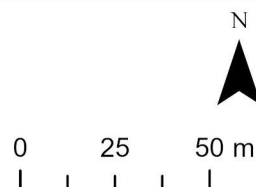
Tabell 2. tabell med noterade träd, över 20 centimeter i stamdiameter (brösthöjd). Totalt 25 träd har kartlagts och av dem bedömdes 6 som värdefulla träd, inga särskilt skyddsvärda träd noterades inom inventeringsområdena.

Objektid	Kategori	Artnamn	Jätte-träd	Hålträd	Gammalt träd	Stam-diameter	Kommentar
G	Ersättningsträd	Tall	Nej	Nej	Nej	30	
A	Värdefullt träd	Oxel	Nej	Nej	Ja	60	
J	Värdefullt träd	Björk	Nej	Nej	Ja	60	
K	Ersättningsträd	Lönn	Nej	Nej	Nej	50	
L	Ersättningsträd	Björk	Nej	Nej	Nej	40	
P	Ersättningsträd	Björk	Nej	Nej	Nej	30	
Q	Ersättningsträd	Björk	Nej	Nej	Nej	44	
R	Ersättningsträd	Björk	Nej	Nej	Nej	30	
T	Ersättningsträd	Björk	Nej	Nej	Nej	32	
I	Ersättningsträd	Björk	Nej	Nej	Nej	30	
S	Ersättningsträd	Björk	Nej	Nej	Nej	32	
O	Värdefullt träd	Tall	Nej	Nej	Ja	30	stående död ved
M	Ersättningsträd	Lönn	Nej	Nej	Ja	35	
U	Ersättningsträd	Körsbär	Nej	Nej	Nej	20	
Z	Ersättningsträd	Körsbär	Nej	Nej	Nej	20	
X	Ersättningsträd	Körsbär	Nej	Nej	Nej	25	Två stammar
D	Ersättningsträd	Tall	Nej	Nej	Nej	21	
F	Ersättningsträd	Tall	Nej	Nej	Nej	23	
H	Ersättningsträd	Tall	Nej	Nej	Nej	20	
E	Värdefullt träd	Tall	Nej	Nej	Ja	40	Tall cirka 150 år. Liten senvuxen tall som är svår att åldersbestämma, osäker, får dock vara med även om den är strax under 20 cm i stamdiameter
B	Ersättningsträd	Tall	Nej	Nej	Nej	20	
C	Ersättningsträd	Tall	Nej	Nej	Nej	20	Knotig liten tall
Y	Värdefullt träd	Tall	Nej	Nej	Ja	70	Dubbelstammig tall med tallticken
N	Värdefullt träd	Tall	Nej	Nej	Ja	40	
V	Ersättningsträd	Tall	Nej	Nej	Nej	40	

Västra området

- Särskilt skyddsvärt träd
- Värdefullt träd
- Ersättnings träd

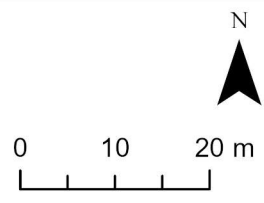

Figur 5. Träd inom det västra området, alla träd över en stamdiameter över 20 centimeter har noterats.

Östra området

- Särskilt skyddsvärt träd
- Värdefullt träd
- Ersättnings träd

Figur 6. Träd inom det östra området, alla träd över en stamdiameter över 20 centimeter har noterats.

4. Diskussion

4.1 Konsekvenser av planförslagen

4.1.1 Området i väster

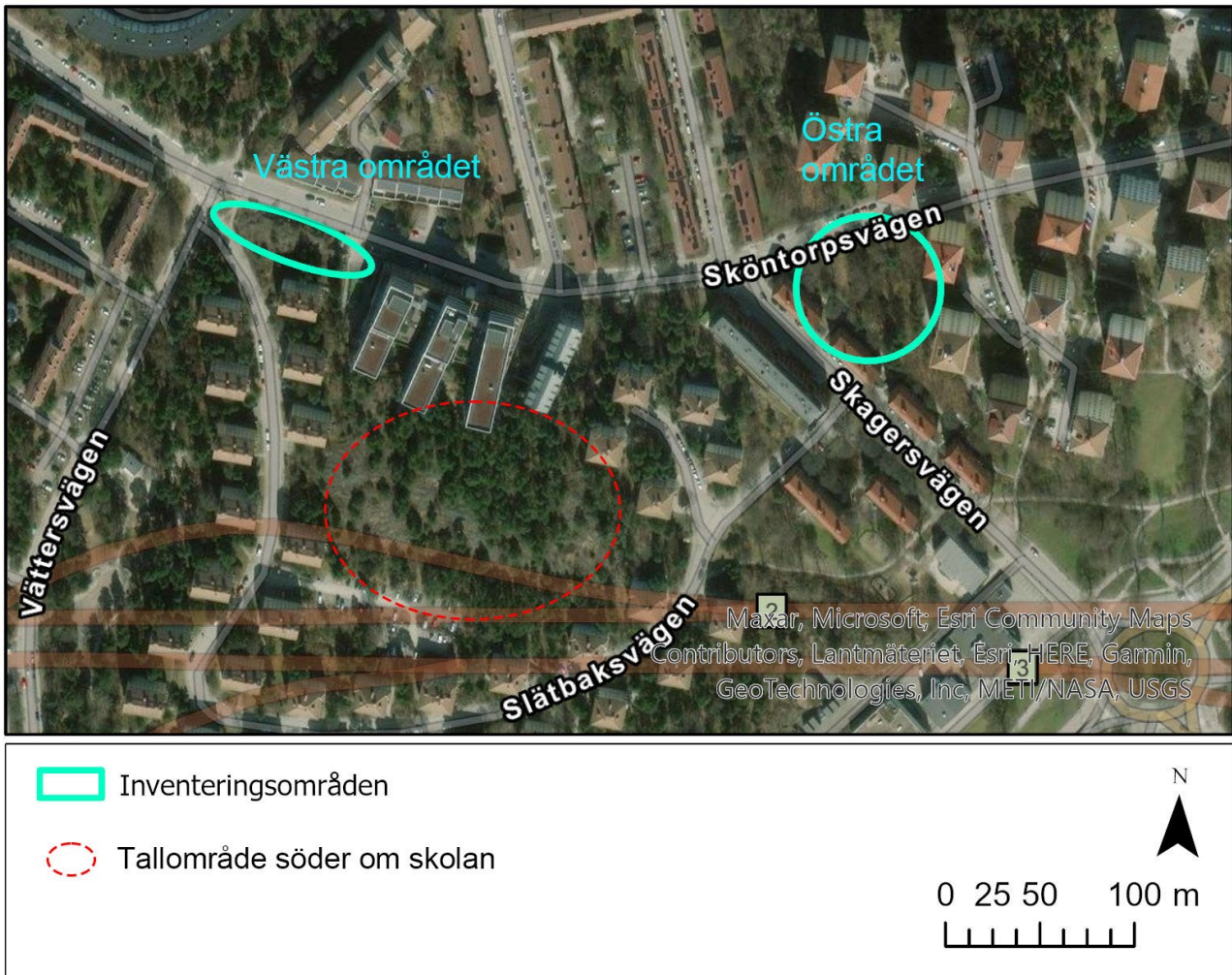
Påverkan som ny bebyggelse kan ge upphov till bedöms främst ske genom att barriäreffekter kan öka om Årstaskogen avskärmats ytterligare mot närliggande barrskogsområden, vilket kan försvåra spridningen för arter som undviker förflyttning över öppna och/eller exploaterade ytor (exempelvis flera barrskogsmesar). Det finns dock inte viktiga livsmiljöer inom inventeringsområdet, då de flesta tallar är under 20 centimeter i stamdiameter. I östra delen finns en värdefull tall och ett ersättningsträd, se objektid H och E i Figur 5 och Tabell 2.

Bedömningen är att effekten är liten på måttliga värden, vilket gör att konsekvensen bedöms som liten-måttlig på de lokala spridningssambanden då ny bebyggelse tar yngre tallar och yngre lövträd i anspråk. I östra delen finns dock ett värdefullt träd och ett ersättningsträd, objektid E och H, vilka bedöms ha ett högre naturvärde än övriga träd inom området. Det område som finns söder om Internationella engelska skolan, se inom röd markering i Figur 8, har troligen större betydelse för spridningssambanden än det västra området som inventerats.

Området söder om Internationella engelska skolan bedöms vara viktig för de lokala spridningssambanden och en påverkan på detta område skulle medföra att livsmiljöer kan tappa i värde som enskilda livsmiljöer, och även i funktion som klivstenar, stepping stone, i spridningsnätverket (Ekologigruppen, 2020).

Figur 7. I det västra området finns främst tallar med en stamdiameter under 20 centimeter i brösthöjd.

Figur 8. Söder om Internationella engelska skolan finns ett område med barrträd som bedöms ha högre värde för barrskogslevande arter än västra området som har inventerats.

4.1.2 Område i öster

Påverkan av ny bebyggelse i det östra området, se Figur 3, bedöms främst ge effekter på befintliga livsmiljöer som riskerar att tas i anspråk, men också genom att barriäreffekterna kan öka om Årstaskogen avskärmas ytterligare mot närliggande barrskogsområden, vilket kan försvåra spridningen för arter som undviker förflyttning över öppna och/eller exploaterade ytor (exempelvis flera barrskogsmesar). Området är utpekad som ett viktigt spridningsstråk i naturmiljöutredningen från 2020 (Ekologigruppen, 2020). En exploatering i området skulle kunna innebära att tallar, med objektid Y och V där Y bedöms som cirka 150 då vedsvampen tallticka (rödlistad som nära hotad) noterades på tallen. Tallticken växer främst på tallar över 100-150 år, vanligast på träd över 150 år (ArtDatabanken, 2022). Exploateringen bedöms ta bort klivstenar, stepping stones, vilket gör att spridningssambanden blir mer fragmenterade och som enskild påverkan bedöms effekten som måttlig men kumulativt kan det innebära en större effekt att ta bort dessa mindre livsmiljöer med höga naturvärden.

I anslutning det östra området och till flerfamiljshusen utmed Skagersvägen finns äldre tallar och tallar med håligheter som utgör viktiga livsmiljöer för arter knutna till barrträd, de träden bedöms inte beröras av föreslagen exploatering, se Figur 9 och Figur 10. De är dock viktiga för den lokala spridningen.

Figur 9. I anslutning till inventeringsområdet i öster finns ett område med värdefulla träd, tallar med håligheter och varav en del bedöms som cirka 150 år.

Figur 10. I ett område mellan Skagersvägen och Ymsenvägen 8 finns värdefulla tallar.

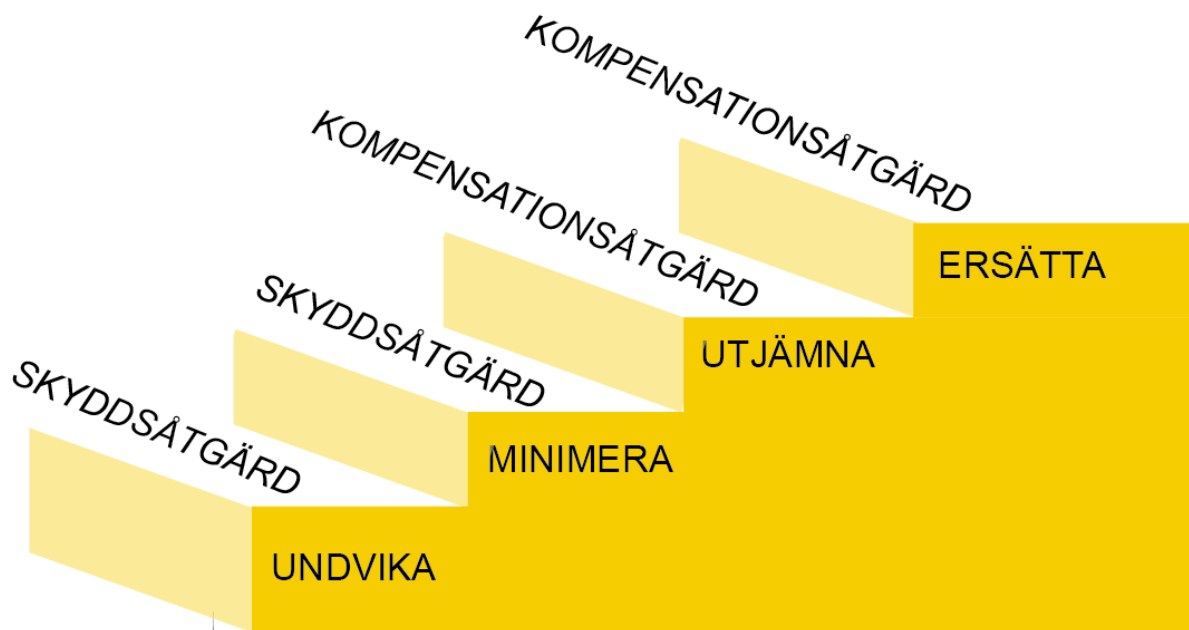
Föreslagen placering innebär att en värdefull tall och ett ersättningsträd se Y och V i Figur 6 behöver tas bort men en placering av punkthuset söderut skulle ändå innebära att träden påverkas negativt under byggtiden. Det då det behöver göras sprängningar i berget under byggtiden. Det skulle alltså inte innebära ett bevarande av tallarna om punkthuset placeras annorlunda. Om punkthuset istället flyttas ut på det som nu är parkmark så innebär det i anspråktagande av parkmark.

Sammantaget bedöms konsekvensen som måttlig och negativ för biologisk mångfald knuten till barrskogslevande arters livsmiljöer och spridningssamband.

4.2 Anpassning enligt skadelindringshierarkin

Vid exploateringar ska påverkan i första hand undvikas eller minimeras genom skyddsåtgärder. Först om detta inte är möjligt kan kompensation övervägas och i så fall kan följande modell, även kallad kompensationstrappan eller skadelindringshierarkin, användas.

Det innebär att skador vid exploatering i första hand ska undvikas genom god planering, i andra hand ska hänsyn tas vid utformning av verksamheten för att minimera skadan av exploatering och i tredje hand ska efterbehandling och andra avhjälpande åtgärder på plats genomföras för att så långt det är möjligt mildra de negativa effekter som uppstår. Det är först om skada kan förväntas återstå trots att samtliga dessa åtgärder vidtagits som kompensation kan bli aktuellt.

Figur 11. Kompensationstrappan, eller skadelindringshierarkin. Illustration: Boverket.

4.3 För båda områdena

I syftet till detaljplan rekommenderas att även den ska bidra till att upprätthålla spridningssamband och bidra med ekosystemtjänst som pollinering.

4.4 Område i väster

- Skydd genom planbestämmelse på plankarta av tallar med objektid E och H
- Skydd genom planbestämmelse på plankarta av oxeln som står i väster
- Kompensation genom plantering av inhemska blommande arter inom kvartersmark, samt plantering av tall med en stamdiamter om 10 centimeter i stamdiametern.

4.5 Område i öster

- Kompensation genom plantering av minst 4 tallar med en stamdiamter om 10 centimeter i stamdiametern
- Plantering av tall föreslås i anslutning till de värdefulla tallarna som ligger mellan flerfamiljshusen vid Skagersvägen 23 och Ymsenvägen 8, se Figur 9, kring stående död ved av tall med objektid O, se Figur 6
- Kompensation genom plantering av inhemska blommande arter inom kvartersmark för att gynna nektarsökande insekter.

5. Referenser

- ArtDatabanken. (den 30 06 2022). *Tallticka*. Hämtat från Artfakta:
<https://artfakta.se/naturvard/taxon/porodaedalea-pini-5442>
- Ekologigruppen. (2020). *Naturmiljöutredning norra Årsta. Inklusive översiktlig naturvärdesinventering (NVI) och spridningsanalys i GIS för barr- och ädellövträdsarter. Granskningsversion 2. 2020-07-06*. Stockholm: Ekologigruppen.
- Kartverkstan. (2022). *Mätrapport av projekteringsmätning*. Stockholm: Kartverkstan.
- Länsstyrelsen i Stockholms län. (2019). *Grön infrastruktur i Stockholms län. Bakgrund och tillstånd 2018. Rapport 2019:10*. Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län.
- Mörtberg, U., Zetterberg, A., & Gontier, M. (2007). *Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter*. Stockholm: Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
- Naturvårdsverket. (2004). *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Rapport 5411. Oktober 2004*. Stockholm: Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket. (2007). *Manual för basinventering av skog. Version 5,5*. Stockholm: Naturvårdsverket.
- Skogsstyrelsen. (2014). *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Jönköping: Skogsstyrelsen.
- Svensk standard. (2014). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk Standard SS 19900:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 19900*. Stockholm: Svensk standard.

